

**№ 2 (34)
2014**

Меншік иесі және баспагер:
«Қазақстан Республикасының
Заң шығару институты» ММ

2006 жылдан бастап шығады
Журналдың материалдары
<http://www.izrk.kz> сайтында
орналастырылған

Заң ғылымдары бойынша
диссертациялардың негізгі ғылыми
нәтижелерін жариялауға арналған
басылымдар тізіліміне енгізілген
(ҚР БҒМ БҒСБК 30.05.2013 ж.
№894 бұйрығы)

Редакциялық кеңес:
Б.М. Имашев (Төраға)
З.Х. Баймолдина
А.А. Смағұлов
И.Ш. Борчашвили
М.Ш. Қоғамов

Редакциялық алқа:
Н.М. Әбдіров
З.С. Байниязова (Саратов қ., РФ)
С.Ф. Бычкова
М.Т. Ғабдуәлиев
Э.О. Дүйсенова
А.Д. Жүсіпов
Д.Ж. Игембаев
Т.Е. Каудыров
Ж.О. Құлжабаева
Ш.Р. Мырзаева
А.М. Нұрмағамбетов
Р.Т. Нұртаев
С.М. Рахметов
А.Ж. Сағидан
Ә.Г. Сақтағанов
Т.С. Сафарова
М.А. Сәрсембаев
Т.Ә. Серікбаев
У. Шапақ

Қазақстан Республикасы Мәдениет
және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитетінің
БАҚ есепке қою туралы куәлігі
№ 11219-Ж 15.11.2010 ж.

Мекен-жайы:
Қазақстан Республикасы,
010000, Астана қ.,
Орынбор қ., 8 үй
тел.: 8(7172)74-02-06; факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru
www.izrk.kz

Қазақстан Республикасы Заң шығару Институтының Жаршысы

ҒЫЛЫМИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖУРНАЛ

МАЗМҰНЫ

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің (жаңа редакциясы) жобасы бойынша баспасөз релизі, Астана қ., 2014 жылғы 5 маусым.....	7
Конституциялық және әкімшілік құқық	10
Н.А. БИЕКЕНОВ Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының конституциялық бақылауды қамтамасыз етудегі қызметінің кейбір мәселелері.....	10
Л.Т. ЖАНҰЗАҚОВА Мемлекеттік монополияның құқықтық негіздері.....	16
С.С. ШЕШЕНБАЕВА Әкімшілік әділет неден басталады?.....	22
Азаматтық, азаматтық іс жүргізу құқығы.....	26
С.П. МОРОЗ, С.М. ШУКУРОВА Қазақстан Республикасының банкроттық және оңалту заңнамаларының жаңалықтары.....	26
А.А. МҰҚАШЕВА, Р.Е. БҮЖІГІТОВА Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдама аясында шағын су энергетикасын құқықтық қамтамасыз ету проблемалары.....	34
Л.С. ТҰРҒАНБАЕВА, А.М. ҚАСЫМОВА Мұрагерлік кезіндегі әмбебап құқық мирасқорлығы.....	40
Қылмыстық құқық және қылмыстық іс жүргізу.....	44
С.М. РАХМЕТОВ Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасын жетілдірудің өзектілігі: заң техникасы.....	44
Д.Ж. ИГЕМБАЕВ Қазақстан Республикасының 2050 жылға дейін сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегия жобасын талқылау шеңберінде: жеке пікір.....	49
Р.А. ОРСАЕВА Құқықтық білімділік әрқашан нәтиже бермейді.....	54

О.Б. ФИЛИПЕЦ Қазақстан Республикасы өмір бойы бас бостандығынан айыру институтын реттейтін қылмыстық және қылмыстық атқару заңнамасының нормаларын жетілдіру мәселелері.....	60
Халықаралық құқық және салыстырмалы құқықтану.....	65
М.А. СӘРСЕМБАЕВ, К.М. СӘРСЕМБАЕВ, Д.М. СӘРСЕМБАЕВ Кейбір конвенциялар, қазақстандық және американдық заңнама, БҰҰ-ның халықаралық терроризммен күрес құрылымдары.....	65
Е.М. АБАЙДІЛДИНОВ Еуразиялық экономикалық одақты құру туралы Шарт жобасының ерекшеліктері.....	75
Ж.И. ИБРАГИМОВ Қазақстан Республикасының қатысуымен қалыптасатын интеграциялық бірлестіктердің құқықтық аспектілері.....	80
Қ.Ж. ҚУАНДЫҚОВ, М.К. ЖҮСІПБЕКОВА Қазіргі кезеңдегі Кедендік одақтың кедендік-тарифтік саясатының өзекті мәселелері.....	86
Құқықтық мониторинг және қолданыстағы НҚА-ға сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама.....	92
Т.С. САФАРОВА Қазақстан Республикасында құқықтық мониторинг жүргізуді әрі қарай жетілдірудің кейбір теоретикалық аспектілері.....	92
Ш.Ж. ТАУКЕБАЕВА Әлеуметтік жаңғырту аясындағы еңбек заңнамасы (іргелі ғылыми-қолданбалы зерттеу материалдары бойынша).....	96
Мемлекеттік тілде заң шығару тәжірибесінен.....	100
Ә.Ә. ДӘУЛЕТХАНОВА, Ж.М. ТҰРАРОВА Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің ұғымдық кемшіліктері мен орфографиялық мәселелері.....	100
М.Б. АСЫЛБАЕВ, Т.Е. МҰШАНОВ Мемлекеттік тіл туралы заңды енді кешеуілдетуге болмайды!.....	108
Д.М. ШЫҢҒЫСБАЕВА Аударма жасауда заң тілінің сөз жасамдық және морфологиялық сипаттарын ескеру мәселелері.....	112
А.Н. КАДИРОВА Заң терминдерін аудару мәселелерін зерттеу мен тіларалық коммуникация саласындағы шығармашылық.....	116
Шетелдік тәжірибе.....	120
Т.А. ЖЕЛДЫБИНА (Саратов қ.) Имплементация құқықтық институт ретінде.....	120
Ю.А. ЛЕГЕЗА (Днепропетровск қ.) Мемлекеттік биліктің моральдық-этикалық құрамдас бөлігі.....	125
Құқық қолдану тәжірибесі.....	131
К.А. АРАЛБЕКОВА Сот актілерін орындау - басты міндет.....	131

Жас ғалым мінбері.....	133
Д.Ш. ҚҰДАЙБЕРГЕНОВА Ұлыбритания еліндегі атқарушы директорлардың асыра сыйақыларына құқықтық және корпоративтік шектеулерді қарастыру.....	133
А.М. ҚОҒАМОВ ҚР және АҚШ-тың қылмыстық процесінде әрбір адамның білікті заң көмегін алуға конституциялық құқығына қысқаша салыстырмалы-құқықтық талдау.....	139
Ж.М. ЛЕПЕСОВА Мұрагерлік құқығындағы өсиеттік бас тарту институты.....	143
С.Т. СӘРСЕМБАЕВА Қарақшылық пен бопсалаушылықтың ара-жігін ажыратудың проблемалық мәселелері.....	146
З.С. ӘШІМОВА Аукцион сауда-саттық нысаны ретінде	151
Қ.О. ҚОЙЛЫБАЕВ Бала асырап алудан туындайтын құқықтық салдар.....	155
Д.Ш. ТӨКЕЕВ Ұйымдарға салынатын салықтан жалтару қылмысын нормативтік қаулыда қарастыру мәселелері.....	159
Ақпараттық хабарламалар	164
2014 ж. 24-25 сәуірде Мәскеу қ. өткен Еуразиялық сыбайлас жемқорлыққа қарсы үшінші жылсайынғы форум туралы ақпараттық хабарлама.....	164
2014 ж. 21 мамырда ғылыми лингвистикалық сараптама жүргізу мәселелері бойынша өткен практикалық семинар туралы ақпараттық хабарлама.....	166
2014 ж. 30 мамырда Астана қ. өткен «Қазақстан Республикасының заңнамасын реформалаудың өзекті мәселелері: теория және практика» атты Н.А. Шәйкеновті еске алуға арналған («Шәйкенов оқулары») халықаралық ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама.....	170
«Сауда және инвестицияны қорғау туралы өңірлік халықаралық шарттар» тақырыбына өткен халықаралық ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама. Минск қ., 2014 жылғы 12-13 маусым	172
Н.А. Шәйкеновтің максималары мен афоризмдері.....	174
Мерейтой.....	175
З.ғ.д., профессор М.С. БЕЙБІТОВТІҢ туғанына 60 жыл.....	175
ҚР ҰҒЖА академигі, з.ғ.д., проф. И.Ш. БОРЧАШВИЛИДІҢ 60-жылдығына орай.....	177

**№ 2 (34)
2014**

Собственник и издатель:
ГУ «Институт законодательства
Республики Казахстан»

Издается с 2006 года
Все материалы журнала
размещаются на сайте
<http://www.izrk.kz>

Включен в перечень изданий
для публикации основных
научных результатов диссертаций
по юридическим наукам
(Приказ ККСОН МОН РК №894
от 30.05.2013 г.)

Редакционный совет:
Б.М. Имашев (Председатель)
З.Х. Баймолдина
А.А. Смагулов
И.Ш. Борчашвили
М.Ч. Когамов

Редакционная коллегия:
Н.М. Абдиров
З.С. Байниязова (г. Саратов, РФ)
С.Ф. Бычкова
М.Т. Габдуалиев
Э.О. Дуйсенова
А.Д. Жусупов
Д.Ж. Игембаев
Т.Е. Каудыров
Ж.О. Кулжабаева
Ш.Р. Мырзаева
А.М. Нурмагамбетов
Р.Т. Нуртаев
С.М. Рахметов
А.Ж. Сагидан
А.Г. Сактаганов
М.А. Сарсембаев
Т.С. Сафарова
Т.А. Серикбаев
У. Шапак

Свидетельство о постановке
на учет СМИ № 11219-Ж
от 15.11.2010 г. Комитета информации
и архивов Министерства культуры
и информации Республики Казахстан

Адрес:
Республика Казахстан,
010000, г. Астана,
ул. Орынбор, д. 8,
тел.: 8(7172)74-02-06; факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru
www.izrk.kz

Вестник Института Законодательства Республики Казахстан

научно-правовой журнал

СОДЕРЖАНИЕ

Пресс-релиз Министерства юстиции Республики Казахстан по проекту Кодекса об административных правонарушениях (новая редакция), г. Астана, 5 июня 2014 года.....	8
<i>Конституционное и административное право</i>	10
Н.А. БИЕКЕНОВ Отдельные аспекты деятельности правоохранительных органов Республики Казахстан по обеспечению конституционного контроля.....	10
Л.Т. ЖАНУЗАКОВА Правовые основы государственной монополии.....	16
С.С. ШИШИМБАЕВА С чего начинается административная юстиция?.....	22
<i>Гражданское и гражданско-процессуальное право.....</i>	26
С.П. МОРОЗ, С.М. ШУКУРОВА Новеллы законодательства Республики Казахстан о реабилитации и банкротстве....	26
А.А. МУКАШЕВА, Р.Е. БУЖИГИТОВА Проблемы правового обеспечения малой гидроэнергетики в свете Концепции по переходу Республики Казахстан к «зеленой экономике».....	34
Л.С. ТУРГАНБАЕВА, А.М. КАСЫМОВА Универсальное правопреемство при наследовании.....	40
<i>Уголовное право и уголовный процесс.....</i>	44
С.М. РАХМЕТОВ Проблемы совершенствования уголовного законодательства Республики Казахстан: юридическая техника.....	44
Д.Ж. ИГЕМБАЕВ В рамках обсуждения проекта Антикоррупционной стратегии Республики Казахстан до 2025 года: собственные рассуждения.....	49
Р.А. ОРСАЕВА Правовое знание всегда дает результат.....	54

О.Б. ФИЛИПЕЦ К вопросу совершенствования норм уголовного и уголовно-исполнительного законодательства Республики Казахстан, регламентирующих Институт пожизненного лишения свободы.....	60
Международное право и сравнительное правоведение.....	65
М.А. САРСЕМБАЕВ, К.М. САРСЕМБАЕВ, Д.М. САРСЕМБАЕВ Some Conventions, Kazakh criminal legislation, UN structures in fight with international terrorism (Некоторые конвенции, казахстанское и американское законодательство, структуры ООН в борьбе с международным терроризмом).....	65
Е.М. АБАЙДЕЛЬДИНОВ Особенности Проекта Договора об учреждении Евразийского экономического союза.....	75
Ж.И. ИБРАГИМОВ Правовые аспекты интеграционных процессов с участием Республики Казахстан.....	80
К.Ж. КУАНДЫКОВ, М.К. ЖУСУПБЕКОВА Актуальные проблемы таможенно-тарифной политики Таможенного союза на современном этапе.....	86
Правовой мониторинг и антикоррупционная экспертиза действующих НПА.....	92
Т.С. САФАРОВА Некоторые теоретические аспекты дальнейшего совершенствования проведения правового мониторинга в Республике Казахстан.....	92
Ш.Ж. ТАУКИБАЕВА Трудовое законодательство в свете социальной модернизации (по материалам фундаментального научно-прикладного исследования).....	96
Из практики законодательства на государственном языке.....	100
А.А. ДАУЛЕТХАНОВА, Ж.М. ТУРАРОВА Терминологические недостатки и орфографические вопросы Гражданского кодекса Республики Казахстан.....	100
М.Б. АСЫЛБАЕВ, Т.Е. МУШАНОВ Не стоит откладывать принятие закона о государственном языке!.....	108
Д.М. ШЫНГЫСБАЕВА Вопросы словообразования и морфологических особенностей языка закона при переводе.....	112
А.Н. КАДИРОВА Изучение вопросов перевода юридических терминов и творческий подход к сфере межъязыковой коммуникации.....	116
Зарубежный опыт.....	120
Т.А. ЖЕЛДЫБИНА (г. Саратов) Имплементация как правовой институт.....	120
Ю.А. ЛЕГЕЗА (г. Днепропетровск) Морально-этическая составляющая государственной власти.....	125
Правоприменительная практика.....	131
К.А. АРАЛБЕКОВА Исполнение судебных актов – главная обязанность.....	131

Трибуна молодого ученого..... 133

Д.Ш. ХУДАЙБЕРГЕНОВА Examination of the Legal and Governance Restraints on Excessive Executive Directors' Remuneration in the Great Britain (Рассмотрение правовых и корпоративных ограничений на чрезмерные вознаграждения исполнительных директоров в Великобритании)..... 133

А.М. КОГАМОВ Краткий сравнительно-правовой анализ конституционного права каждого на получение квалифицированной юридической помощи в уголовном процессе Республики Казахстан и США..... 139

Ж.М. ЛЕПЕСОВА Институт завещательного отказа в наследственном праве..... 143

С.Т. САРСЕМБАЕВА Problematic issues of delimitation of robbery and extortion (Проблемные вопросы разграничения разбоя и вымогательства)..... 146

З.С. АШИМОВА Аукцион как форма торгов..... 151

Қ.О. ҚОЙЛЫБАЕВ Правовые последствия при усыновлении (удочерении)..... 155

Д.Ш. ТОКЕЕВ Вопросы рассмотрения в нормативном постановлении по преступлению уклонения от уплаты налогов с организации..... 159

Информационные сообщения 164

Информационное сообщение о Третьем ежегодном Евразийском антикоррупционном форуме в г. Москве, 24-25 апреля 2014 г. 165

Информационное сообщение о практическом семинаре по вопросам проведения научной лингвистической экспертизы, 21 мая 2014 г. 168

Информационное сообщение о международной научно-практической конференции «Актуальные вопросы реформирования законодательства Республики Казахстан: теория и практика», посвященной памяти Н.А. Шайкенова («Шайкеновские чтения»), г. Астана, 30 мая 2014 г. 171

Информационное сообщение о международной научно-практической конференции на тему: «Региональные международные договоры о торговле и защите инвестиций» в г. Минске, 12-13 июня 2014 года 173

Максимы и афоризмы Н.А. Шайкенова..... 174

Юбилей..... 175

Д.ю.н., профессору БЕЙБИТОВУ М.С. - 60 лет..... 175

К 60-летию академика НАЕН РК, д.ю.н., проф. И.Ш. БОРЧАШВИЛИ..... 177

*Асылбаев Мұрат Бақтиярұлы,
ҚР Заң шығару институты
Лингвистика орталығының аударма
секторының жетекші ғылыми қызметкері,
экономика және бизнес магистрі*

*Мұшанов Талгат Егінбайұлы,
ҚР Заң шығару институты
Лингвистика орталығының НҚА
және халықаралық шарттар жобаларына
ғылыми лингвистикалық сараптама
секторының кіші ғылыми қызметкері*

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ ТУРАЛЫ ЗАҢДЫ ЕНДІ КЕШЕУІЛДЕТУГЕ БОЛМАЙДЫ!

Қазақ тіліне мемлекеттік тіл мәртебесін беру қазақ тілінің функцияларын кеңейтті, оны білім және ғылым, мәдениет, БАҚ және басқа да салаларда қолдану мүмкіндігін қалыптастырды. 1997 жылғы 11 шілдеде қабылданған «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының негізінде қазақ тілі мемлекеттің бүкіл аумағында қоғамдық қатынастардың барлық саласында қолданылатын заң шығару, мемлекеттік басқару, сот ісін жүргізу және іс қағаздарын жүргізу тілі болып табылады.

Алайда, атқарылған ауқымды жұмысқа қарамастан, қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде қолдану проблемасы өзекті болып қалуда. Іс қағаздарын мемлекеттік тілге ауыстыру және осыны тіл заңнамасын іске асыру ретінде ұсыну жаңа қиындықтар туғызды. Сол себепті мемлекеттік тілді дамыту туралы жұмыс Қазақстан Республикасының маңызды стратегиялық міндеттерінің бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаев 2006 жылғы 11 мамырдағы «Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде» атты мақаласында қазақ тілінің тағдыры, бүгінгі дамуы мен болашағы жайында айта келіп, «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Заңды қайта қарап, қажет болса заман талабына сай өзгерістер енгізу керек деп еді. Бірақ, осы күнге дейін біз мұндай батыл әрекетке бара алмай отырмыз. Ғасырлар қордаланған аса күрделі жағдайдан алып шығуға қолданыстағы Заңның құқықтық та, әлеуметтік те күші жетпейді. Еліміздегі әртүрлі әлеуметтік

орталардағы тілдік ахуалды ескермей жасалған мемлекеттік бағдарламалар елеулі нәтиже берер емес. Осылардың барлығын жан-жақты ойлана отырып, мемлекеттік тіл туралы заңды қабылдауға кірісуіміз қажет. Оны қабылдаудың төмендегідей бірнеше себептері бар.

Біріншіден, «Тіл туралы» Заң алдына қойған бірсыпыра мақсатты орындады. Еліміздегі тілдік қатынастардың оң өзгерістерге құқықтық негіз болды. Қазақ тілі кеңістігінде сең қозғалды. Алайда ол Қазақстанды мекен еткен халықтардың тілдері туралы болғандықтан, қоғамда мемлекеттік тілдік орта жасай алмады, жасай алмайтын да еді. Тіпті, қолданыстағы заң ана тілінің дамуына кедергі келтіре бастады.

Екіншіден, «Мемлекеттік ұйымдарда және жергілікті өзін-өзі басқару органдарында орыс тілі ресми түрде қазақ тілімен тең қолданылады» деген конституциялық норманы қабылдағандағы құқықтық қағидат қатаң қадағаланбай, тіл туралы заңдағы мемлекеттік және орыс тілдерінің теңестірілуіне әкелген нормалардың қабылдануы қоғамдық өмірде орыс тілінің үстемдік етуін күшейте түсті.

Үшіншіден, Мемлекеттік тіл туралы заң қабылдауға Ата Заңымыздың 93-бабындағы «Конституцияның 7-бабын жүзеге асыру мақсатында Үкімет, жергілікті және атқарушы органдар арнаулы заңға сәйкес Қазақстан Республикасының барлық азаматтары мемлекеттік тілді еркін әрі тегін меңгеруі үшін қажетті ұйымдастырушылық және техникалық жағдайдың бәрін жасауға міндетті» деген қағида құқықтық негіз бола алады.

Төртіншіден, 1997 жылдан бері еліміздегі

демографиялық жағдай жақсарды. Еліміздегі барлық халықтың 63 пайыздан астамын қазақтар құрап отыр. Мемлекеттік тілге деген өзге этнос өкілдерінің көзқарасында күрделі оң өзгерістер белең алды. Оларда да жер иесінің ана тіліне деген ізгілікті түсінік қалыптасып, мемлекеттік тіл жалпы қажеттілікке айналды.

Қазіргі уақытта заң шығару қызметімен тікелей айналысатын жауапты орындаушылар заң жобаларын орыс тілінде әзірлейді, ал содан кейін толығымен қазақ тіліне аударады.

Аталған мәселе қоғамда бірнеше жыл талқыланып келеді. Бұл ретте әзірлеуші мемлекеттік органдарға көптеген мәселелер, атап айтқанда, заң шығармашылық субъектілерінің қазақ тілін төмен деңгейде меңгеруі, заң терминдерінің, халықаралық және шетел сөздерінің теңтүпнұсқалылық мәселелері, терминологияда бірыңғай тәсілдер мен стандарттардың жоқтығы сияқты мәселелер қиындық тудырады.

Сонымен бірге, Қазақстанда Парламент депутаттарының бастамашылығымен заң жобаларын («Көші-кон туралы» және «Балалар құқықтары туралы») мемлекеттік тілде әзірлеу тәжірибесі бар. Бұл заң жобалары толық қазақ тілінде әзірленді, алайда Парламент қарауына ұсыну кезінде оларды орыс тіліне аударуда қиындықтар туындады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес заң жобалары қарауға орыс және қазақ тілдерінде ұсынылады. Аталған заңдарды әзірлеу оң нәтиже бермеді, өйткені практикада терминдерді түсіндірумен және мәтіндердің теңтүпнұсқалылығын қамтамасыз етумен байланысты қиындықтар болды.

Жалпы алғанда, заң жобалары орыс және қазақ тілінде қатар әзірленуге тиіс. Ол үшін әзірлеуші мемлекеттік органдар қазақ тілін жетік меңгерген, заң саласындағы, заң жобасына байланысты саладағы терминологияны жақсы білетін заңгер мамандарды жұмыс топтарына қатыстырып, заң жобаларын әзірлеуге тартуы қажет. Заң жобалары екі тілде қатар әзірленген жағдайда ғана олардың жоғары сапасы, теңтүпнұсқалылығы туралы айтуға болады.

Сонымен қатар, заң жобаларын мемлекеттік тілде әзірлеуге көшудің алғашқы кезеңінде төмендегідей дайындық жұмыстарын өткізу қажет.

1. Мемлекеттік органдарға мемлекеттік тілдегі терминдерді біріздендіру бойынша жұмыс жүргізу, терминдерді бірізді түсіну және қолдану мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Терминологиялық комиссия бекіткен және жүйеленген заң терминдерін

қамтитын салалық терминологиялық сөздіктер әзірлеуге кірісу, қазақ тілін жетік меңгерген, заң шығармашылық саласында жұмыс тәжірибесі бар білікті кадрларды сапалы іріктеуді жүзеге асыру.

2. Қазақ тілінде халықаралық терминдердің филология-лингвистикалық бейімділігі тетігін анықтау және бекіту мақсатында терминология мәселелерімен айналысатын мемлекеттік органдардың жұмысын үйлестіру, орныққан заң терминдерінің банкін немесе электрондық қорын үнемі толықтыра отырып қалыптастыру мәселесін қарастыру қажет. Бұл құқық шығармашылығы субъектілеріне заң жобаларын қазақ тіліне аударуда, сондай-ақ заң жобаларын тікелей мемлекеттік тілде әзірлеуде өз жұмысын тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Терминологиялық комиссия жұмысын жандандыру және оның құрамын қайта қарау, оған мемлекеттік тілді жетік меңгерген жоғары білікті заңгерлерді қосу.

4. Мемлекеттік органдардың заң жобаларын мемлекеттік тілде әзірлеуге көшудің дайындық жұмысын өткізуге кірісуі және Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Терминологиялық комиссия шешімдеріне қаулылық күш беру мәселесін қарастыру.

5. Мемлекеттік органдардың қазақ тіліндегі қолданыстағы заңнамаға мониторинг жүргізуі.

6. Жауапты мемлекеттік органдардың шет тілдерден енген халықаралық терминдер мен сөздердің қазақ тілінде транскрипциялануын ғылыми-практикалық тұрғыдан зерттеу және жүйелеу жұмысын қолға алуы.

7. Жаңа әліпби негізінде қазақ тілінің орфографиялық сөздігін әзірлеу, сондай-ақ латын тіліндегі мәтіндер негізінде қазақша сөйлеуді меңгеруге бағытталған орфоэпиялық қағидаларды дайындау.

8. Алдағы уақытта мемлекеттік органдар мемлекеттік тілде әзірлеген заң жобаларының саны сияқты көрсеткішті мемлекеттік органдар қызметінің тиімділігін бағалау индикаторы (критерийі) ретінде енгізудің орындылығы мәселесін қарау.

Көрсетілген іс-шараларды кезең-кезеңмен іске асыру маңыздылығын атап өтеміз.

Қазір мемлекеттік тіл туралы заңның қажеттігі жөнінде екі пікір болмауы керек. Оған 20 жылдық өз тәжірибеміз де, әлемдік өркениетті елдердің шындығы да толық дәлел бола алады. Кез келген мемлекет өз шекарасы шеңберінде көпэтносты мәдениеттің әр текті сипатына қарамай, өзінің ұлттық мәдениетін қалыптастыруды бірінші кезекке қояды. Өйткені, жергілікті

ұлт жалпы халық үшін ұйымдастырушылық, топтастырушылық рөл атқарады.

Осы орайда, Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев алдымызға үлкен жоспарлар, мақсаттар қойды. Бұл жөнінде Елбасымыздың Қазақстан халқына Жолдауларында да кең айтылды. Ал осы мақсаттарға жету үшін, жоспарларды іске асыру үшін қарқынды дамып

келе жатқан елімізге білімді, білікті, ең бастысы, өз ана тілін, ділін құрметтейтін азаматтар, мамандар ауадай қажет. «Ана тілін ұмытқан адам өз халқының өткенінен де, болашағынан да қол үзеді. Ана тілі дегеніміз - сол тілді жасаған, жасап келе жатқан халықтың мәңгілігінің мәңгілік мәселесі» екенін ұмытпаған жөн.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың 2013 жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты кезекті Қазақстан халқына Жолдауы.

2. «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» 1997 жылғы 11 шілдедегі №151 Қазақстан Республикасының Заңы.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 30 мамырдағы №598 қаулысымен бекітілген Ғылыми сараптама жүргізу қағидалары.

4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 қыркүйектегі №938 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы қатысушы болуға ниеттенетін халықаралық шарттар бойынша, сондай-ақ халықаралық шарттардың жобалары бойынша ғылыми сараптама жүргізу қағидалары.

Мақалада Мемлекеттік тіл туралы Заңды қабылдаудың қажеттігі туралы сөз қозғалған.

Түйін сөздер: заң, мемлекеттік тіл, мемлекеттік тілді дамыту.

В статье рассматривается вопрос о необходимости принятия Закона о государственном языке.

Ключевые слова: закон, государственный язык, развитие государственного языка.

The article discusses the necessity for the adoption of the State Language Law.

Keywords: law, state law, development of state law.

Мұрат Бактиярұлы Асылбаев,

ҚР Заң шығару институты Лингвистика орталығының аударма секторының жетекші ғылыми қызметкері, экономика және бизнес магистрі

Талғат Егінбайұлы Мұшанов,

ҚР Заң шығару институты Лингвистика орталығының НҚА және халықаралық шарттар жобаларына ғылыми лингвистикалық сараптама секторының кіші ғылыми қызметкері

Мемлекеттік тіл туралы заңды енді кешеуілдетуге болмайды!

Асылбаев Мурат Бактиярович,

ведущий научный сотрудник сектора перевода Центра лингвистики Института законодательства РК, магистр экономики и бизнеса

Мушанов Талгат Егинбаевич,

младший научный сотрудник сектора научно-лингвистической экспертизы проектов НПА и международных договоров Центра лингвистики Института законодательства РК

Не стоит откладывать принятие закона о государственном языке!

Assylbayev Murat,

leading research fellow of the sector of translation of the Linguistic Center of the Institute of Legislation of the Republic of Kazakhstan, master of economics and business

Mushanov Talgat,

junior research fellow of the sector of scientific-linguistic expertise of legal acts and international agreements of the Linguistic Center of the Institute of Legislation of the Republic of Kazakhstan

Do not put off adopting the state language law!

Институт законодательства Республики Казахстан представляет

ЖАҢА САЯСИ БАҒЫТ АЯСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАҢНАМАСЫН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ: Қазақстан Республикасы Заң шығару институтының 20 жылдық мерейтойына арналған халықар. ғыл.-практик. конференция материалдары, 2013 жылғы 31 мамыр.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ПОЛИТИЧЕСКОГО КУРСА: Материалы научно-практической международной конференции 31 мая 2013 года. – Астана, ГУ «Институт законодательства Республики Казахстан», 451 с.

«Жаңа саяси бағыт аясындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдірудің өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағында Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесін жаңғырту аясындағы әкімшілік және қылмыстық заңнаманың, кәсіпкерлікті жан-жақты қолдауды құқықтық қамтамасыз етудің, интеграциялық процестер аясында халықаралық және ұлттық заңнаманы жетілдірудің, әлеуметтік саладағы Қазақстан Республикасының заңнамасы мониторингінің теориялық және практикалық аспектілері, Қазақстан Республикасының заңнамасындағы теңтүпнұсқалылық және терминдердің бірізділігі мәселелері қамтылған.

Конференция Қазақстан Республикасы Заң шығару институтының 20 жылдық мерейтойына арналған және Қазақстан Республикасының заңнамасын одан әрі жетілдіру жөнінде ғылыми негізделген, практикалық салыстыра тексерілген ұсынымдарды әзірлеуге бағытталған.

Сборник материалов международной научно-практической конференции на тему «Актуальные проблемы совершенствования законодательства Республики Казахстан в условиях нового политического курса» освещает теоретические и практические аспекты административного и уголовного законодательства, правового обеспечения всесторонней поддержки предпринимательства, совершенствования международного и национального законодательства в контексте интеграционных процессов, мониторинга законодательства Республики Казахстан в социальной сфере, вопросы аутентичности и единообразия терминов в законодательстве Республики Казахстан в свете модернизации правовой системы Республики Казахстан.

Конференция была посвящена 20-летию со дня основания Института законодательства Республики Казахстан и нацелена на выработку научно обоснованных, практически выверенных рекомендаций по дальнейшему совершенствованию законодательства Республики Казахстан.